

Onbegrip voor digitalisering faciliteert de rellen!

Welke invloed de sociale media hebben op het gedrag van mensen, heb ik beschreven in mijn boek “De digitale epidemie”, dat ik ruim een jaar geleden schreef, en in mijn latere columns. Het is nog maar een paar weken geleden dat ik mij in een column afvroeg of “Amerika/Capitool” in ons land ook kon gebeuren. Het antwoord had bijna een voorspellende waarde, blijkt met de recente rellen.

Daarbij ben ik al ingegaan op de nieuwe mogelijkheden die digitale media bieden aan het uiten van ongenoegens. Deze leidden tot breed ervaren onvrede, resulterend in protesten, demonstraties en nu ook rellen. De reden?

Het heeft alles te maken met het gedrag van mensen in de digitale wereld. In deze wereld is de gebruiker de baas, hij kan het initiatief nemen. Hij kan zijn mening, zinnig of niet, aan een breed publiek kenbaar maken. Om dit te begrijpen, moet er uitgegaan worden van wat die gebruiker drijft, van zijn motieven en zijn gedrag. Hij heeft nu een uitlaatklep en dat geeft hem het gevoel dat hij iets betekent. Hij wil gehoord worden. Als er dan niets met die mening gedaan wordt, ontstaan de frustraties. Dan gaat hij online op zoek naar anderen die ook ontevreden zijn en via de sociale media kan hij makkelijk en snel die anderen bereiken. Daarbij hoort ook het oproepen tot en organiseren van protestacties. We kennen de gele hesjes, de boerenprotesten, klimaatkinderen, protesten van onderwijzers en medisch personeel, van wie eigenlijk niet? Het Malieveld werd platgetreden, vooral door het organiseren via de sociale media. De sociale media bieden daarbij alle ruimte voor het vergroten van het wantrouwen in de overheid, vooral omdat die overheid niet passend weet te reageren op die onvrede. Zo werkt dat ook met individuen die een excuus zoeken om te kunnen rellen, om zich eens lekker te kunnen uitleven in vernielingen en proletarisch shoppen. Zij weten snel medestanders te vinden en te regelen hoe en waar ze zich gaan uitleven. Elkaar ophitsen en aanzetten tot wangedrag is online niet moeilijk en kent nauwelijks beperkingen.

Als dit zou worden begrepen, kan er ook gedacht worden aan hoe hiermee om te gaan, hoe met een proactieve aanpak te komen. Tot nu toe is de overheid steeds reactief. Veel heeft te maken met de snelheid waarmee protesten en ook rellen georganiseerd kunnen worden. De communicatie online gaat snel, de relschoppers kunnen snel worden gedirigeerd, wat de handhavers voor verrassingen plaatst. Zij lopen te dweilen met de kraan open, omdat ze zowel vooraf als tijdens die acties gebonden zijn aan regels en procedures, en daar wordt door de relschoppers gretig en snel gebruik van gemaakt. Ook groepsvorming kan snel plaatsvinden, waarbij zowel de pakkans als de kans om voor schade aansprakelijk gesteld te worden, voor groepen erg klein is.

Kortom, er is een vrijplaats gecreëerd die zich inmiddels zover heeft ontwikkeld, dat die onvrede, rellen en zelfs criminaliteit faciliteert. De meeste politici en regeringsfunctionarissen hebben amper een idee hoe sociale media werken en wat hun invloed op de samenleving is. Na de rellen van de afgelopen dagen zou het zomaar kunnen dat de overheid wakker gaat worden en gaat zien wat sociale media kunnen bewerkstelligen. In de tussentijd is het wachten op een volgend excuus om weer te kunnen gaan rellen.

De grote vraag zou nu heel snel moeten worden: wat kunnen we doen?

Dat is op zich niet heel moeilijk, waarbij echter één factor, door de opvattingen van de politiek, heel erg in de weg kan staan: de privacy!

Dit in de digitale wereld achterhaalde concept is hoognodig aan een upgrade toe. De huidige opvattingen zoals de politiek die hanteert, staan effectief ingrijpen in de weg. Dat betreft niet alleen het aanpakken van deze protestacties en hun relschoppers, maar ook van zowel de fysieke als de online criminaliteit (en nog veel meer, zoals o.a. de aanpak van corona). Met de vele hulpmiddelen die er zijn, van camera's tot het achterhalen van de afzenders van opruiende berichten via de sociale media en het preventief ingrijpen naar aanleiding van dat berichtenverkeer, zou heel veel zowel voorkomen als opgespoord kunnen worden. Maar dan moet die achterhaalde privacy wetgeving snel aangepast worden aan de nieuwe digitale werkelijkheid. Zo is het bijvoorbeeld in de fysieke wereld voor iedereen verplicht zich te kunnen legitimeren en een identiteitsbewijs bij zich te hebben, maar online kan alles nog altijd anoniem! Dit is een omissie in onze wetgeving omdat de politiek de invloed en gevolgen van de digitalisering nog altijd niet begrijpt. Zolang raddraaiers zich anoniem online kunnen bewegen en van alles kunnen roepen en organiseren, moeten we rekenen op toestanden zoals die inmiddels gemeengoed dreigen te worden.

Het is verder lastig om alle berichtenverkeer over het organiseren van rellen te monitoren en er dan ook nog op te kunnen reageren. Bij dit soort excessen zal dan ook een rigoureuze aanpak vereist zijn. Dan moet gedacht worden aan het tijdelijk blokkeren van bepaalde websites of apps, bijvoorbeeld door -gedwongen- ingrijpen via de providers.

Het zou duidelijk moeten zijn dat er voor de digitale wereld andere wet- en regelgeving vereist is dan voor de fysieke wereld. Werken op basis van de bestaande wetgeving gaat geen oplossing bieden.

Voor het handhaven van orde en rust is het woord dus aan de politiek! Zij zal wat praktischer moeten kijken naar de online invulling van vrijheid van meningsuiting en dan vooral vanuit de invloed daarvan op slachtoffers.